

Huomiomerkki

Teksti: Petra Kantola. Lähde: Turid Rugas: Kiskomatta paras

Alkuun kirjoitan omakohtaisen kokemuksen huomiomerkin käytöstä. Lopussa on selvitetty hiukan kuinka asian kanssa voidaan edetä.

Matka kolmen pennun kanssa Saksasta Suomeen

Toin Saksasta 3 landeerpentua Suomeen yksin, ja kulkemisen kannalta oli äärimmäisen tärkeä, että kaikki kulkivat sinne minne halusin. Uusi ympäristö vaikeuttaa aina, ja uudet asiat ihmetyttävät. Kun pääsimme hyttiin, opetin pennuille, että pieni suunraikastuspastilliaski toimii huomiomerkinä. Helistin ja palkkasin. Tätä tein useita kertoja. Sen avulla oli helppo viedä koirat käytävää pitkin kannelle ja hiekkalaatikolle tekemään tarpeensa. Kynnysten ylittäminen oli hankalaa, joten siinä vahvistin merkin käyttöä, Otin rauhallisesti uroksen kanssa, joka ei olisi millään tullut yli eikä ollut niin perso nameille, mutta lauman perässä meno onnistui erinomaisesti. Kukaan ei riidellyt, ”hötkyillyt” eri suuntaan tai vetänyt hihnassa. Kun pennuista joku meni liian reunalle, annoin merkin, jotta eivät työnnä itseään kaiteiden raosta. Oppi meni nopeasti perille. Aulassa kulkeminen onnistui mallikkaasti, ja pennut saivat minuun kontaktin ja luottamuksen nopeasti.

Kontaktia/luottamusta vahvistin alussa seuraavasti: Ensimmäiset tunnit istuin lattialla heidän kanssaan, ja menin heidän mentyä itsekkin nukkumaan. Kun ensimmäinen pennuista heräsi, palasin takaisin lattiatasolle, jolloin muutkin kömpivät ylös. Näin olimme taas valmiita lähtemään ulos. Samalla tarjosin namia, kun helistin pastilliaskia.

Sisälle vahinkoja tuli puolentoista vuorokauden aikana yhteensä vain muutama, ja pennut oppivat tekemään ison hädän hiekkalaatikoon. Toki pennut olivat kasvattajalta lähtiessään melko lailla sisäsiistejä, mutta ympäristön takia koin, että tämä tarvitsee apua, jotta tekisivät hätänsä sinne mihin on tarkoituskin. Ohjasin pennut ensin yhdessä kannelle, sitten yksinään vuorotellen laatikolle, ja kun pennut tulivat pois laatikosta, ilman että olisivat tehneet hätänsä, toimin seuraavasti: huomiomerkki, ohjaus laatikoon ja palkitseminen. Jokainen teki tarpeensa muutaman kerran jälkeen, kun annoin asialle aikaa.

Hytissä pennut saivat ”luut”. Niistä tuli riitaa, toisilta varastettiin, ja lopulta kaikki luut olivat yhdellä koiralla. Seurailin tilannetta sivusta, ja annoin huomiomerkin, jotta sain ”luuvarkaan” pois herkkujen luota. Näin kaikki saivat omansa ja tilanne rauhoittui nopeasti.

Huomiomerkki toimi toiminnan keskeyttäjänä

Yksi pennuista oli kova repimään sanomalehtiä, ja mietin miten toimin. Hytin sohvan päädystä oli metallilevy, ja siitä sai hyvän äänen aikaiseksi, kädellä tömäyttäen. Aina kun pentu meni lehtien luokse, kopautin levyä. Tässä ääni toimi toiminnan keskeyttäjänä. Kun pentu lopetti ei-toivotun toiminnan, ohjasin pennun pois pastillirasian (positiivinen äänimerkki) avulla, jonka jälkeen kehuin rapsutuksin ja annoin lelun tilalle, jotta sai mahdollisimman positiivisen tekemisen tilalle. Pentu ei kokeillut kuin jokusen kerran, ja sen jälkeen lehdet saivat olla rauhasa koko loppumatkan.

Tämä oli oiva tilaisuus kokeilla asiaa. koirat olivat täysin vieraita, täysin uudessa ympäristössä, eivätkä he olleet kuulleet sanaakaan suomea. Koira on oppivainen, ja tämä tapa toimii varmasti kokoon, ikään ja näköön katsomatta. Kokeilu toi hyviä tuloksia ja suosittelien lämpimästi huomiomerkin opettamista koirille.

Matka oli äärimmäisen upea kokonaisuudessaan, ja antoi minulle mielettömän paljon. Pysytn saamaan luottamuksen koirien kanssa, lyhyessä ajassa kuntoon vain olemalla läsnä ja seuraamalla heidän koirakieltään.

Huomiomerkki/äänimerkki ohjaamisessa

Äänimerkit ovat todella hyödyllisiä, ja yksikin äänimerkki = huomiomerkki riittää. Esim. suulla tehty äänimerkki; maiskutus tai jokin sana ovat käteviä, sillä ne kulkevat aina mukana. Usein unohtuu ottaa se ”apuväline” mukaan... Ääni voi olla mikä tahansa, ja minulla sattui olemaan matkalla rasia mukana, joka toimi todella hyvin tässä tarkoituksessa.

Koirille täytyy antaa omaa aikaa seurata ja katsoa, ja luoda itse kontaktia, eikä missään nimessä saa lähestyä niitä, jos ne eivät ole siihen valmiita, vaan odottaa, ja odottaa ja vielä keran odottaa.

Palkkaus täytyy toimia ajallisesti nopeasti, ja herkku on oltava todella hyvää, ja mieluummin pehmeää.

Keskeyttävä äänimerkki

Äänimerkki voi olla joku mikä kiinnittää huomion tekemisestä pois, jotta se voidaan ohjata toisaalle. Keskeyttävänä voi toimia myös vahvasti opetettu yksi ainoa äänimerkki, jossa koira oppii tulemaan luokse, jolloin ei-toivottu toiminta keskeytyy aina =huomiomerkki.

Toiminnan keskeytys on hiukan eri asia kuin pelkän huomiomerkin käyttö, ja sen kanssa on oltava hyvin varovainen. Keskeyttävä ääni ei saa koskaan aiheuttaa niin vahvaa pelästymistä, että koira kokee sen negatiivisena rankaisuna tai koira ei kykene toimiaan. Sen on oltava vain oikein ajoitettu merkki, jotta koira/eläin keskeyttää toiminnan ja ohjaajalle jää aikaa siirtää toiminta toisaalle. Ajoituksen on oltava todella tarkka, jottei assosiaatiota tapahdu negatiivisesti johonkin kohteeseen; esim. toinen koira/ihminen.

Paras tapa on opettaa koiralle positiivinen huomiomerkki vahvana, jolloin sitä voidaan käyttää huomiomerkkiä myös ei-toivotun toiminnan keskeytykseen taikka jopa luoksetuloon. Äänimerkkiä tulee käyttää ennen kuin koira aikoo tehdä jotakin, sillä tekemisen aikana voit tulla vahvistaneeksi ei-toivottua toimintaa. Tällaisella huomiomerkillä on aina positiivinen vaikutus. Kun koira keskeytetään riittävän ajoissa, se ei edes opi ei-toivottuja asioita. Negatiivinen rankaiseminen/huomio ei kannata,

sillä koirat yhdistävät liian usein ikäviä asioita ihmisiin ja muihin koiriin taikka eläimiin. Kun negatiivisia rankaisuja käytetään, voi koirasta tulla hermostunut, stressaantunut taikka turhautunut. Tämä tekee esim. hihnassa kävelystä vaikeampaa koiralle. Se saattaa jopa alkaa pelätä omistajaansa, jolloin voi seurata ongelmakäytöstä.

Miten opetan ja käytän huomiomerkkiä

Tässä esimerkki kuinka huomiomerkin käyttöä käytetään esim. kun opetellaan kulkemaan hihnassa vetämättä:

Olet itse hiljaa ja rauhallinen, ja näytä näin ettei ole kiirettä minnekään.

Älä vaadi koiralta mitään, tee merkki ja anna nimi. Namin voi jopa heittää joskus maahan, tarjota eri paikoista jne., jolloin ei tule tilannetta, että koira ketjuttaa ja huomio herää heti kun laitat käden taskuun. Näin voidaan välttää kerjäystilanne.

Jatka äänimerkki-nami/palkka -ohjeistusta, kunnes huomaat, että koira kokee merkin positiiviseksi, ja yhdistää äänen namipalaan.

Lähde liikkeelle (älä päästä koira kauaksi itsestäsi) ja aina kun hihna aikoo kiristyä, tee merkki (ennen hihnan kiristymistä), kehu ja palkitse koira mukana kulkemisesta. Alussa joudut käyttämään merkkiä ja palkitsemista tiiviiseen tahtiin mutta se kannattaa tehdä. Mitä positiivisimpana koira kokee harjoituksen ja merkin, sen paremmin se toimii. Ajan myötä merkin käyttö vähenee ja palkinnoksi riittää pelkkä kehuminen.

Vahvan huomiomerkin avulla kontaktin saaminen koiraan onnistuu todella hyvin ja voi auttaa kiperissä tilanteissa.

Yhteenvetona huomiomerkillä

- Koira kiinnittää huomion ohjaajaan.
- Vahvistaa luoksetuloa.
- Koira lopettaa hihnassa kiskomisen.
- Antaa älyllistä virikettä koiralle.
- Auttaa ohjaajaa toimimaan rauhallisesti.
- Apukeino ratkaistessa hihnassaan hyökkäilevien, haukkuvien ja aggressiivisten koirien ongelmia.
- Luo positiivisen kokemuksen koiralle, jolloin oppiminenkin tapahtuu parhaiten (stressaantunut koira ei opi).
- Kokonaisuudessaan erittäin käyttökelpoinen työkalu.